

Met erfgoed wordt niet gezeuld van de ene kant van het land naar de andere

VISIE
door
Jan Gheysen

DE RONDE IS VAN IEDEREEN, EN DUS ZEKER OOK VAN ONS

We zijn geen kenners – die hebben wij op onze sportredactie – maar we zijn wel liefhebbers. Niet dat we zelf graag fietsen, dat niet en daar zijn we overigens niet trots op. We zouden er zelfs nooit over beginnen en al zeker niet hier. Maar het ligt ons na aan het hart en als we Ze kwijt zijn, gaan we er niet goed van zijn. De Ronde van Vlaanderen is van iedereen, zeggen ze. Misschien, zeggen wij dan, maar Ze is zeker ook van ons.

Over de Ronde en over de heisa rond de startplaats ervan – blijft het Brugge of gaat Antwerpen ook met de Ronde aan de loop? – leest u voor een keertje in Krant van West-Vlaanderen (pagina 10 en 11) en niet in onze Sport West. Precies omdat het dreigend verlies een zaak van nationaal belang is voor onze provincie.

De voorbije jaren hebben de organisatoren van De Ronde onze kop zot gemaakt door iedereen voor hun kar te spannen. Van creatieve comités tot de meest fanatieke Ronderekeners werden in het gareel gejaagd om de doortocht van de Ronde op te vrolijken. De renners passeerden in West-Vlaanderen langs een liederlijk lint van kermissen. Het gaf kleur en uitstraling aan de Ronde en zelfs een tv-reeks over de Ronde kleurde meer West-Vlaams dan Zwalms of ander Oost-Vlaams.

En dat was overigens niet nieuw. We hebben de mooiste herinneringen aan die doortochten die daten uit onze kindertijd. We zagen anders nooit helikopters boven ons dorp en al zeker geen 'zwaanjes-met-de-pinkers-aan' door ons dorp zoeven. Dat Ronde-eigenaar Wouter Vandenhoute met dat soort jeugd sentiment geen rekening kan houden, dat beseffen we maar al te goed. Maar koers drijft op sentiment, sport is puur sentiment. En 'cent-iment' horen wij u zeggen? Natuurlijk heeft het ook met centen te maken. Maar een monument als de Ronde degradeert zichzelf tot een ordinaire kermiskoers als zij zich alleen door centen zou laten leiden. Vlaanderens mooiste zou dan wel eens Vlaanderens duurste kunnen worden. Misschien wel glorieus, maar zieloos en vervolgens allicht zielotend. Het zou niet de eerste keer zijn dat zo'n volksevenement sneuvelt onder het giftig gewicht van schijn en goud.

OOSTENDE/BRUGGE ◊ Alle goedbedoelde campagnes tegen pesten ten spijt, blijven er tot op vandaag slachtoffers van pestgedrag vallen. Met soms onvoorstelbare gevolgen, zoals de zelfdoding van de toen 13-jarige Keano Peersman op 28 april 2013 in Bredene. Het zette zijn vrienden die achterbleven aan het denken en resulteert nu in een scholenproject waarbij 'peer support' centraal staat: jongeren krijgen daarbij de verantwoordelijkheid om voor elkaar te zorgen en zo een klimaat te creëren waarin pestgedrag geen kans krijgt om zich te ontwikkelen.

DOOR NANCY BOERJAN • Oona Wyns, vandaag 18, studente aan het Oostendse Sint-Lutgardis-instituut en al jarenlang goeie vriendin van Keano's broer, werd destijds erg aangegrepen door het nieuws van de wanhoopsdaad. "Ik kende Keano zelf omdat we in dezelfde scouts-groep zaten. Hij was een vrolijke jongen. Stil, dat wel. Maar niemand had ook maar het flauwste vermoeden dat er iets met hem aan de hand was." Maar Keano werd wel degelijk door twee medeleerlingen gepest via Facebook en op school. Maar familie en vrienden vernamen pas in zijn afscheidsbrief wat hem dreef. "Eerst was ik vooral erg kwaad", herinnert Oona zich. "Maar we zijn heel gauw met de scoutsleiding samen gaan zitten, ook al om Keano's broer op te vangen, om te bespreken wat we konden doen. Als gevolg daarvan begon ik de Facebookpagina 'neen tegen pesten' en daar stak ik enorm veel energie in. Het was een manier om mij af te reageren. En ook wel ergens om te proberen iets recht te zetten, want ik worstelde met de gedachte dat we eigenlijk allemaal schuld hadden aan Keano's dood."

JONGEREN GELOVEN JONGEREN
Op de Facebookpagina 'neen tegen pesten', postte Oona Keano's en hun verhaal en sensibiliserings filmpjes. "Dat maakte al meteen veel reacties los. Ik werd ook gevraagd om in andere scholen te komen vertellen wat ons overkomen was en hoe we erop reageerden. En altijd kreeg ik dan nadien als reactie van jongeren: 'nu jij het vertelt, snappen we het beter'. Dat intrigeerde me. Jonge mensen aanvaarden een boodschap blijkbaar beter als leeftijdsgenoten hen die aanreiken, dan als volwassenen dat doen. Ook al zeggen ze eigenlijk net hetzelfde, namelijk dat pesten gewoon niet kán." Oona ging op zoek naar en vond informatie over 'peer support': de methodiek waarbij peers of lotgenoten/leeftijdsgenoten elkaar onderling steunen. Een methode die bijvoorbeeld ook al succesvol wordt ingezet om ex-verslaafden clean te houden. In het geval van pesten wordt daarbij een systeem opgezet waarin jongeren verantwoordelijkheid opnemen voor elkaar en zorg dragen voor elkaar, zodat mogelijk pestgedrag in de kiem gesmoord wordt. Oona vond met die informatie over peer support – die haar erg aansprak – en haar eigen ideeën over het aanpakken en vooral voorkomen van pestgedrag gehoor bij de opleiding Toegepaste Psychologie aan Howest. In die mate dat daar begin dit jaar een concreet 'peer support'-project werd opgestart, dat gecoördineerd wordt door de Roeselaarse Heleen Becuwe.

DANSJES HELPEN NIET
Wordt er dan te weinig actie ondernomen tegen pesten? Tot nu toe focussen acties of campagnes tegen pesten zich op het aanpakken ervan. Maar dat volstaat allerminst volgens Oona: "Een keer per jaar is er op school de Week tegen Pesten. En dan gaat het de hele week

daarover in de lessen, en doen we een dansje op de speelplaats. En na die week is alles weer net als voordien. Ik heb daar vragen bij. Dat soort acties is goed bedoeld, maar ze helpen ons niet vooruit. Een dansje – of een move – maakt echt niks uit in de bewustwording van hoe nefast pesten is. Net zomin als een weekje praten over pesten. We moeten daar gewoon het héle jaar door bewust mee bezig zijn!" Oona en Heleen menen dat pesten in de eerste plaats moet voorkomen worden. Dat een preventieve methode als peer support tot betere resultaten leidt – zoals ook al in het buitenland werd aangetoond – , willen ze dus ook in West-Vlaanderen bewijzen met het project dat begin januari werd opgestart door het opleidingsteam Toegepaste Psychologie aan de Hogeschool West-Vlaanderen (HOWEST). Het project wordt uit met augustus 2016 gefinancierd door het Impulsfonds provincie West-Vlaanderen. Daarnaast wordt het gedurende twee jaar gefinancierd met HOWEST middelen. Ook de Lions Club International ('werk van de gouverneur', werkjaar 2013-2014) sponsort dit project.

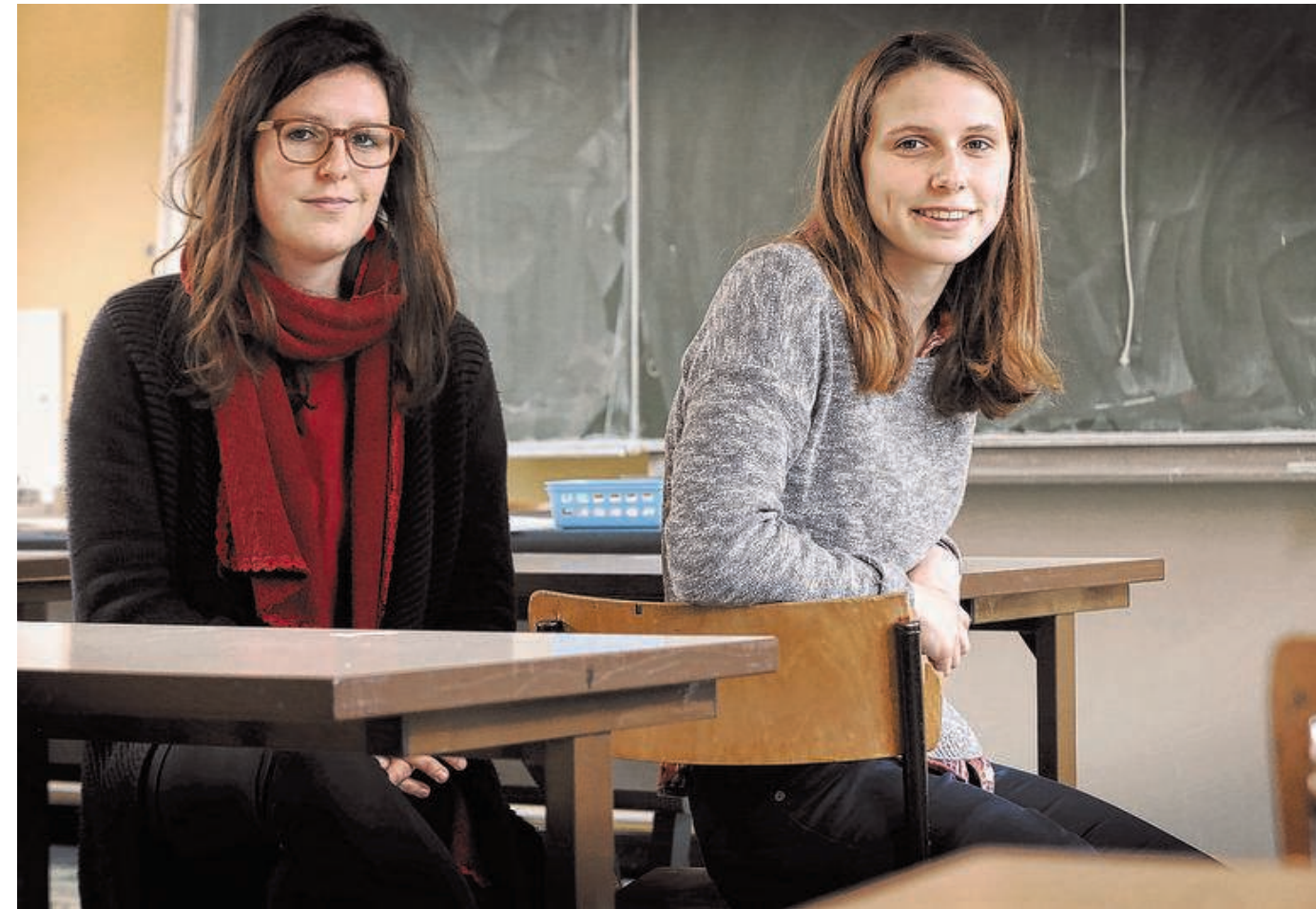
DE ERNST VAN LIEFDESVERDRIET
Het project startte met een inventarisatie van 'peer support'-initiatieven in Vlaanderen en resulteerde in een samenwerking met verschillende partners. "We wilden namelijk het warm water niet opnieuw uitvinden, maar elkaars expertise versterken. Daarna hebben we de zogenaamde 'preventiepyramide' – met verschillende niveaus waarop men bij pesten kan ingrijpen – voorgelegd in de deelnemende scholen", vertelt Heleen. Het gaat om VISO Roeselare

"We hebben allemaal 'schuld' aan de gevolgen van pesten; we moeten het dus zelf aanpakken"

"Iemand pesten kan men vandaag – via sociale media – bijna constant volhouden, en dat is nefast"

(campus Polenplein en campus Delbekerstraat), Atheneum Jan Fevijn (campus Sint-Michiels en campus Assebroek), Sint-Bernarduscollege Nieuwpoort, Middenschol Brugge centrum, Koninklijk Atheneum 1 Brugge centrum en Sint-Andreasyceum Sint-Kruis. "Uit de antwoorden blijkt dat er nu al veel gedaan wordt aan de basis van de piramide: het scheppen van een gemoedelijke en vertrouwelijke sfeer, klassen zo leuk mogelijk inrichten, een veilige infrastructuur voorzien... Kortom, het creëren van een klimaat waarin pesten hopelijk geen houvast vindt. Ook op curatief vlak – de top van de piramide – is men doorgaans alert: er is leerlingenbegeleiding, veel scholen hebben ook een strategie die ze bij pesten kunnen inzetten. Maar in de zone tussen die uitersten – waar het om het echte emotionele en mentale welbevinden gaat – gaapt wel degelijk een leegte", aldus Heleen. En precies daar kan peer support een oplossing bieden. "Uit onze bijeenkomsten bleek dat jongeren met problemen in de eerste plaats bij hun eigen vrienden te rade gaan. Er is inderdaad ook het CLB, maar die drempel blijft voor veel hoog. Soms is dat doordat de leerling zelf vindt dat zijn of haar probleem niet ernstig genoeg is om het aan het CLB voor te leggen. Soms omdat ze gewoon niet weten wie de verantwoordelijke is. Of soms voelen ze zich écht niet serieus genomen. Liefdesverdriet bijvoorbeeld – nochtans een belangrijke factor voor jongeren om zich niet goed in hun vel te voelen – wordt door volwassenen minder serieus opgevat. Waar de jongere zich diep ongelukkig voelt, reageert de volwassene al sneller laconiek: "op jouw leeftijd betekent dat toch niets". Die jongere voelt zich bijgevolg miskend en allerminst geholpen." Momenteel komen we in elke school samen met enerzijds een groep van leerkrachten en directie en anderzijds een groep leerlingen, om na te gaan hoe peer support een plaats kan krijgen in hun schoolsysteem. Vervolgens wil-

len we per school een groep van een twintigtal leerlingen vormen, die een opleiding peer support zullen krijgen. De bedoeling is hen te leren hoe ze voor zichzelf kunnen zorgen, zich sterker kunnen opstellen en goed leren communiceren. En vervolgens – vanuit hun sterkere positie – hun leeftijdsgenoten kunnen ondersteunen." Leerlingen leren er verder bijvoorbeeld ook hun eigen grenzen afbakenen. Of bemiddelen in conflictsituaties vooraleer die escaleren, spanningen in de klas detecteren en ter sprake brengen...

OP MAAT VAN DE SCHOOL
"Peer support om pesten te voorkomen, is een project voor, door en met jongeren. En dat is meteen ook de sterkte ervan", besluit Heleen. "We werken daarbij stap per stap naar een concreet plan, op maat van de school. Dat laatste is ook heel belangrijk", meent ze. "Want we willen niet het zoveelste project zijn dat aan scholen opgedrongen wordt door mensen die niet eens in dat werkveld zelf staan." "Een aanpak die voor elke school werkt, bestaat gewoon niet", pikt Oona in. "De ene school is multicultureel, een andere dan weer helemaal niet. Om maar iets te zeggen. Elke leerling heeft een eigen aanpak nodig, maar ook elke school heeft zijn eigenheid. En dan is ook nog eens elke pestsituatie anders. Een universeel pakket dat overal alles moet oplossen, lijkt me dus nogal utopisch." Vandaar de kleinschalige en individuele aanpak in de acht West-Vlaamse scholen. Maar dat betekent niet dat de expertise vervolgens niet gebruikt kan worden door andere scholen. Het project staat midden mei online op www.peersupportvlaanderen.be. En daarnaast zal de expertise van dit project en andere 'peer support'-initiatieven in Vlaanderen gebundeld worden in de postgraduaatsopleiding 'Peer support coach' aan HOWEST vanaf september 2016. Midden mei komt op de Howest website informatie over dit postgraduaat.

Heleen Becuwe en Oona Wyns tekenen de lijnen uit voor een uniek scholenproject in West-Vlaanderen: pesten voorkomen door jongeren te leren voor elkaar te zorgen. (Foto's Benny Proot)

"Met sociale media kan je mooie, maar ook erg foute dingen doen"

Wordt er vandaag meer gepest dan vroeger?
Heleen: "Het is vooral het aanhoudend pesten dat toeneemt. Door alle communicatiemogelijkheden van vandaag kan men iemand bij manier van spreken de hele dag door, zeven dagen op zeven lastig vallen. Waar iemand die bijvoorbeeld vroeger gepest werd op school, tenminste 's avonds thuis even op adem kon komen, gaat het pesten nu ook na school door, via sociale media. Daar valt bovendien ook de sociale controle weg. En daardoor loopt het gepest sneller dan vroeger uit de hand, met alle gevolgen vandien." **Oona:** "En het klinkt misschien vreemd, maar als je op school wordt gepest, dan is daar tenminste nog die schoolomgeving als een soort buffer. Als je op je kamertje alleen leest dat anderen allerlei nare dingen over je verspreiden, dan komt dat zo mogelijk nóg harder aan. Met sociale media kan je heel veel moois verwezenlijken, kijk maar naar de impact van onze acties. Maar het mag gezegd worden dat je er ook ongelooflijk foute dingen mee kan ondernemen."

"Pesten is veelal pure willekeur"

Wat zijn oorzaken van pestgedrag?
Heleen: "Veelal is het pure willekeur. Maar het gebeurt ook heel dikwijls dat kinderen die jong gepest werden, zelf pesters worden, uit een vorm van zelfbescherming." **Oona:** "Ook een grote rol speelt de groep omheen een pestgeval. Die groep is zich niet altijd maar toch dikwijls wel bewust van het pesten, maar grijpt niet in."

Hebben jullie na de dood van Keano contact gehad met de 'pesters'?
Oona: "Ja. Een van hen heeft ook ingezien dat hij fout handelde. Hij gaf ook toe dat hij helemaal geen reden had om Keano te pesten, hij deed het onder druk van de andere. Hij heeft ons zijn excuses aangeboden, is zelfs naar Keano's moeder gestapt om erover te praten." "Mensen moeten een tweede kans kunnen krijgen. Maar het is niet gemakkelijk om hiermee om te gaan. De gedachte dat Keano er zonder zijn toedoen wél nog was, kan je niet niét denken." (NBB)

► Wie vragen over zelfdoding heeft, kan terecht bij de Zelfmoordlijn op het gratis nummer 1813 en de site www.zelfmoord1813.be.